YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
26 päivänä syyskuuta 1996 *

Asiassa C-43/95,

jonka Högsta domstolen, Tukholma, on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Data Delecta Aktiebolag

ja

Ronny Forsberg

vastaan

MSL Dynamics Ltd

ennakkoratkaisun EY:n perustamissopimuksen 6 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. N. Kakouris sekä tuomarit G. F. Mancini ja P. J. G. Kapteyn (esittelevä tuomari),

* Oikeudenkäyntikieli: ruotsi.

julkisasiamies: A. La Pergola,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Ruotsin hallitus, asiamiehenään lainsäädäntöjohtaja Lotty Nordling,

— Kreikan hallitus, asiamiehinään ulkoasianministeriön Euroopan yhteisöä koskevia riita-asioita hoitavan erityisosaston oikeudellinen neuvonantaja Panagiotis Mylonopoulos, saman osaston asianajaja Galateia Alexaki ja saman osaston tieteellinen erityisavustaja Sofia Shala,

— Irlannin hallitus, asiamiehenään Chief State Solicitor Michael Buckley, avustajinaan Feichin McDonagh, BL, ja Finola Flanagan, Office of the Attorney General,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja John Forman,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 23.5.1996 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Högsta domstolen on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 21.2.1995 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 24.2.1995, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kyseisen perustamissopimuksen 6 artiklan ensimmäistä kohtaa koskevan ennakkoratkaisukysymyksen.

2 Tämä kysymys on esitetty sellaisen kanteen yhteydessä, jonka brittiläinen yhtiö MSL Dynamics Ltd (jäljempänä MSL) on pannut vireille ruotsalaista yhtiötä Data Delecta Aktiebolagia (jäljempänä Data Delecta) ja Ruotsin kansalaista Ronny Forsbergia vastaan ja joka koskee toimitettujen tavaroiden maksamista.

3 Solna tingsrättissä vastaajina olevat Data Delecta ja Forsberg ovat vaatineet, että MSL asettaa vakuuden oikeudenkäyntikulujen maksamisesta (cautio iudicatum solvi) Ruotsin lain 1980:307 1 pykälän mukaisesti.

4 Tämän säännöksen mukaan ulkomaan kansalaisen, joka ei asu Ruotsissa, tai ulkomaisen oikeushenkilön, joka aikoo nostaa kanteen ruotsalaisessa tuomioistuimessa Ruotsin kansalaista tai ruotsalaista oikeushenkilöä vastaan, on vastaajan niin vaatiessa asetettava vakuus niiden oikeudenkäyntikulujen maksamisen vakuudeksi, jotka se mahdollisesti velvoitetaan maksamaan. Tämän saman lain 5 pykälässä säädetään kuitenkin, ettei tätä velvollisuutta ole, jos Ruotsia sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa näin määrätään. Hallituksen asetuksessa 1991:112, joka koskee ulkomaisten kantajien vapauttamista tietyissä tapauksissa asettamasta vakuutta oikeudenkäyntikulujen maksamisesta, ei mainita mitään tämän tyyppistä yleissopimusta, joka koskisi brittiläisiä oikeushenkilöitä.

5 Solna tingsrätt on kuitenkin kieltäytynyt hyväksymästä vaatimusta siitä, että oikeudenkäyntikulujen maksamisesta on asetettava vakuus, koska laki 1980:307 on tältä osin ristiriidassa lain 1992:794 kanssa, jolla Ruotsi on ratifioinut tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 16 päivänä syyskuuta 1988 tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Luganon yleissopimus), jonka myös Yhdistynyt kuningaskunta on ratifioinut.

6 Muutoksenhaussa Svea hovrätt vahvisti tämän päätöksen ja sovelsi periaatetta, jonka mukaan myöhempi laki syrjäyttää aiemman lain. Svea hovrätt totesi nimittäin, että Luganon yleissopimuksen perusteella ruotsalaisten tuomioistuinten tuomiot ovat välittömästi täytäntöönpanokelpoisia Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

7 Data Delecta ja Forsberg valittivat Svea hovrättin tuomiosta tämän jälkeen Högsta domstoleniin.

8 Koska Högsta domstolen katsoi riidan ratkaisun riippuvan yhteisön oikeuden tulkinnasta, se päätti lykätä asian ratkaisua sekä esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko tällaisen vakuuden vaatimista kantajalta, joka on brittiläinen oikeushenkilö, pidettävä Rooman sopimuksen — ensisijaisesti sen 6 artiklan (aiemman 7 artiklan) — vastaisena, koska vastaavaa vaatimusta ei voida esittää ruotsalaisia oikeushenkilöitä kohtaan?"

9 Tällä kysymyksellään kansallinen tuomioistuin tiedustelee pääasiallisesti, onko se, että jäsenvaltio vaatii toiseen jäsenvaltioon sijoittautunutta oikeushenkilöä, joka on nostanut ensiksi mainitun jäsenvaltion tuomioistuimessa kanteen tämän jäsenvaltion kansalaista tai sinne sijoittautunutta yhtiötä vastaan, asettamaan vakuuden oikeudenkäyntikulujen maksamisesta, perustamissopimuksen 6 artiklan vastaista, koska tällaista vakuutta ei voida vaatia tämän jäsenvaltion oikeushenkilöiltä.

Perustamissopimuksen 6 artiklan ensimmäisen kohdan soveltamisala

10 Ensinnäkin on muistutettava, että perustamissopimuksen 6 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään seuraavaa: "Kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä on kiellettyä tämän sopimuksen soveltamisalalla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän sopimuksen erityismääräysten soveltamista."

11 On siis ensin tarkasteltava, kuuluuko EY:n perustamissopimuksen soveltamisalaan sellainen jäsenvaltion säännös, jolla toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneet oikeushenkilöt velvoitetaan asettamaan vakuus oikeudenkäyntikulujen maksamisesta, kun ne aikovat nostaa kanteen ensiksi mainitun valtion kansalaista tai sinne sijoittautunutta yhtiötä vastaan, vaikka tämän jäsenvaltion oikeushenkilöiden ei tarvitse asettaa tällaista vakuutta.

12 Vaikka jokaisen jäsenvaltion on asiaa koskevan yhteisön oikeuden puuttuessa säädettävä kansallisessa oikeusjärjestyksessään niistä menettelytapasäännöksistä, joita on noudatettava nostettaessa tuomioistuimessa kanne niiden oikeuksien tehokkaan suojaamisen varmistamiseksi, joita yksityisillä on yhteisön oikeuden perusteella, yhteisön oikeudessa asetetaan vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kuitenkin rajoja tälle jäsenvaltion toimivallalle (yhdistetyt asiat C-6/90 ja C-9/90, Francovich ym., tuomio 19.11.1991, Kok. 1991, s. I-5357, 42 kohta). Tällaisilla säännöksillä ei näet voida syrjiä henkilöitä, joille yhteisön oikeudessa myönnetään oikeus yhdenvertaiseen kohteluun, tai rajoittaa yhteisön oikeudessa taattuja perusvapauksia (asia 186/87, Cowan, tuomio 2.2.1989, Kok. 1989, s. 195, 19 kohta).

13 On todettava, että edellä esitetyn kaltainen kansallinen menettelytapasäännös on omiaan vaikuttamaan muiden jäsenvaltioiden taloudellisten toimijoiden toimintaan kyseisen valtion markkinoilla. Vaikkei säännöksellä sellaisenaan pyritä säätelemään taloudellista toimintaa, siitä seuraa, että taloudelliset toimijat asetetaan, siltä osin kuin kyse on kanteen nostamisesta tämän jäsenvaltion tuomioistuimessa, epäedullisempaan asemaan kuin tämän jäsenvaltion omat kansalaiset. Kun yhteisön oikeudessa taataan taloudellisille toimijoille vapaus tarjota tavaroita ja palveluja yhteismarkkinoilla, näistä vapauksista seuraa, että nämä toimijat voivat kääntyä samoin edellytyksin kuin kyseisen jäsenvaltion kansalaiset tämän jäsenvaltion tuomioistuinten puoleen, jotta nämä ratkaisisivat riidat, jotka kyseisten toimijoiden taloudellisesta toiminnasta voi aiheutua.

14 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on yhdistetyissä asioissa C-92/92 ja C-326/92, Phil Collins ym., 20.10.1993 antamassaan tuomiossa (Kok. 1993, s. I-5145, 27 kohta) todennut, kansalliset säännökset, jotka kuuluvat perustamissopimuksen soveltamisalaan sen vaikutuksen perusteella, joka niillä on jäsenvaltioiden väliseen tavara-

ja palvelukauppaan, välttämättäkin kuuluvat perustamissopimuksen 6 artiklan ensimmäisessä kohdassa asetetun yleisen syrjintäkiellon periaatteen alaisuuteen ilman, että niitä olisi tarpeen tarkastella perustamissopimuksen 30, 36, 59 ja 66 artiklan erityissäännösten valossa.

15 On siis todettava, että kansallisessa tuomioistuimessa kyseessä olevan kaltainen kansallinen siviiliprosessisäännös kuuluu perustamisopimuksen soveltamisalaan 6 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitetulla tavalla ja että se kuuluu tässä artiklassa asetetun yleisen syrjintäkiellon periaatteen alaisuuteen siltä osin kuin sillä on vaikutusta, vaikka välillistäkin, jäsenvaltioiden väliseen tavara- ja palvelukauppaan. Tällainen vaikutus on nimittäin pelättävissä, jos toimitettujen tavaroiden maksamista koskevan kanteen yhteydessä vaaditaan vakuutta oikeudenkäyntikulujen maksamisesta.

Perustamissopimuksen 6 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettu syrjintä

16 Kun perustamissopimuksen 6 artiklassa kielletään "kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä", siinä edellytetään, että yhteisön oikeuden säätelemässä tilanteessa olevia henkilöitä ja tietyn jäsenvaltion kansalaisia kohdellaan jäsenvaltioissa täysin yhdenvertaisesti.

17 On selvää, että kansallisessa tuomioistuimessa kyseessä olevan säännöksen kaltainen säännös merkitsee kansalaisuuteen välittömästi perustuvaa syrjintää.

18 Ruotsin hallitus katsoo kuitenkin, että vakuuden vaatiminen ulkomaiselta kantajalta ei ole syrjintäkiellon periaatteen vastaista silloin, kun päätös, jolla kantaja mahdollisesti velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, ei ole täytäntöönpanokelpoinen kantajan kotimaassa. Tällaisessa tapauksessa vakuuden tarkoituksena on Ruotsin hallituksen mukaan sen välttäminen, että ulkomainen kantaja voisi nostaa kanteen tuomioistuimessa ilman, että sillä olisi oikeudenkäynnin häviämisestä aiheutuvaa taloudellista riskiä.

19 Ruotsin hallitus lisää, että Ruotsin lainsäädännössä säädetään lisäksi useita poikkeuksia vakuusvaatimukseen; nämä poikkeukset liittyvät siihen seikkaan, että ruotsalaisella vastaajalla on tarvittaessa mahdollisuus hankkia päätös, joka Ruotsin ratifioimien kansainvälisten yleissopimusten perusteella mahdollistaa täytäntöönpanon kantajan kotivaltiossa.

20 Tätä perustelua ei voida hyväksyä.

21 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on asiassa C-20/92, Hubbard, 1.7.1993 antamassaan tuomiossa (Kok. 1993, s. I-3777) todennut, yhteisön oikeudessa vahvistettu oikeus yhdenvertaiseen kohteluun ei voi riippua siitä, ovatko jäsenvaltiot tehneet kansainvälisiä sopimuksia.

22 Esitettyyn kysymykseen on näin ollen vastattava, että perustamissopimuksen 6 artiklan ensimmäisen kohdan vastaista on, että jäsenvaltio vaatii sellaisen toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen oikeushenkilön asettavan vakuuden oikeudenkäyntikulujen maksamisesta, joka on nostanut jossain kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimessa kanteen sen kansalaisia tai sinne sijoittautunutta yhtiötä vastaan, silloin kun tämän jäsenvaltion oikeushenkilöiltä ei voida vaatia tällaisen vakuuden asettamista ja kun kanne liittyy yhteisön oikeudessa taattujen perusoikeuksien käyttämiseen.

Oikeudenkäyntikulut

23 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ruotsin, Kreikan ja Irlannin hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian

käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Högsta domstolenin 21.2.1995 esittämän kysymyksen seuraavasti:

Perustamissopimuksen 6 artiklan ensimmäistä kohtaa on tulkittava niin, että sen vastaista on se, että jäsenvaltio vaatii sellaisen toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen oikeushenkilön asettavan vakuuden oikeudenkäyntikulujen maksamisesta, joka on nostanut jossain kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimessa kanteen sen kansalaisia tai sinne sijoittautunutta yhtiötä vastaan, silloin kun tämän jäsenvaltion oikeushenkilöiltä ei voida vaatia tällaisen vakuuden asettamista ja kun kanne liittyy yhteisön oikeudessa taattujen perusoikeuksien käyttämiseen.

Kakouris Mancini Kapteyn

Julistettiin Luxemburgissa 26 päivänä syyskuuta 1996.

R. Grass C. N. Kakouris

kirjaaja kuudennen jaoston puheenjohtaja